

NOÉ VENDÉGLŐJE

Az Esterházy-emléklakoma

A 24. számla

Langyos nyári este, a puha felhőfüggönyt félrehajtva igyekszem magánszínpadom, azaz törzskocsmám törzsasztalához, abban a reményben, hogy végre megtarthatom a Magyar Bohém fenomenológiájáról tervezett felolvasásom minimum első részét, mely fájdalmas pótléka voltaképpen a Magyar Mámor történetéről szóló előadás-sorozatomban minimum első részének, mely kétségtelen kudarcot vallott az elmúlt évek során; nem önhibámból, ha szabad így fogalmaznom, mivel maga a Történelem vagy a Magyar Politika fogalmazott bele az előadásomba, így vagy úgy; máskor meg saját szereplőim kezdtek önálló, számomra követhetetlen életet.

De ki tudná megjeleníteni meghökkenésemet (ha ugyan én magam nem...), mit akkor élek át, amikor belépek a törzskocsmám ajtónak alig is nevezhető nyílásán, és szétnézek a várt romtájékon. Mert a patyolatra söpört, mintegy romtalanított kertben számtalan gyertya világít, tenyérbe fogható, kezes kis lángok mindenütt, nemcsak az asztalokon és a söntéspulton, hanem a földön is, a fűben és az egykori táncparkett betonján vezetnek ösvényt alkotva a mécsesek: kicsik és büszkén a magasba törők, szívószál-vékonyak és tömzsiék, virágcserepnyiek és gyűszűnyi átmérőjűek; mindenütt gyertyák lángja lobog a bokrok közt és még a faágakon is, valamint az ételkiadó ablakocskában, és e lángok árnyékában számomra ismerős, és mégis ismeretlen alakok ülnek, előttük kancsó bor, kancsó sör és mindenféle finomságok: sajtok, sonkák, szalámik, kolbászkarikák, füstölt halak, paradicsomkarikák, harapós paprikák vegyesen; isznak és csendben falatoznak, miközben arcuk még a magam szarkasztikus tekintetével nézve is átszellemültnak tűnik. És felvillan agyamban, hogy most kellene megalapítani az Esterházy-emléklakoma intézményét, minden év július 14-én, hasonlóan az 1864 óta minden év február első vasárnapján megrendezett Széchenyi-emléklakomához (ahol 1897-ben elhangzott a nagy ige, e tárcasorozat egyik mottója: „Nem boldog a magyar!”); itt és most kellene azonnal megalapítani, a törzskocsmámban, noha ESTERHÁZY semmiképpen sem tartozott a Magyar Mámor vagy a Magyar Bohém világához. És már szólok is a halhatatlan vendégserghez, és elmondom, hogy a Széchenyi család ez alkalomra egy ezüsttel kivert emlékbillikomot készíttetett, melyen a híres jelmondat állt: *Borura derü*, amikor a FIZETŐPINCÉR siet elém, kezében sima fatálca, rajta nem emlékkupa, de azért metszett pohárban habzó pezsgő, és ily szavakat szól:

– Mint pincér, Kosztolányit tartom példaképemnek... Egyébként főlösegesen beszél, édes úr, az emléklakoma immár megalapított; mindaz, amit itt lát, a friss bécsi örökös, NEMETSCHKEK úr szervezése és ajándéka. És ő gondoskodik majd a számláról is, mely e nembn a 24-ik.

– Bizony, FILOLÓGUS uram – emelkedik föl most a díszasztal mellől makulátlan szmokingjában a nyilvánvalóan frissen fodrászott NEMETSCHKEK. – Amint múltkor említettem, örököltem némi pénzt és *zudem* egy lakást Bécsben, mégpedig a Naschmarkt tözszomszédságában, a Magdalenengasséban, és maga mint fogadott *Wiener Kerl* bizonyára tudja, ez az utca...

– Igen, ez az utca az Esterhazygassét keresztezi. Borúra derű! – emelem poharam a szerföött csöndes vendégsereg felé. És már szónokolnék is tovább, ám NEMETSCHKEK közbevág:

– Felesleges szónokol nekik, mert bár ők beszélnek, persze csak azt, amit ESTERHÁZY idézett tőlük, de nem hallanak semmit, ma este nincs önálló életük. Most díszvendégek az irodalomból, akiket a nagy halott a maga műveiben megidézett, és akik most őt jöttek ünnepelni. Őt, aki létüknek újabb értelmet és dimenziót adott.

És ekkor rádöbbenek, miért is voltak oly ismerősek ezen arcok, miközben látom, ahogy SZABÓ ERVINNÉ amolyan könyvtári katalóguscédulákra írva rakja az asztalokra a névjegykártyákat: OTTLIK GÉZA, KOSZTOLÁNYI, CSÁTH GÉZA, WITTGENSTEIN, THOMAS BERNHARD, FRANZ KAFKA, ALBERT CAMUS. És így tovább, a megidézett árnyak százai elé, akiket a pincérfrakkot öltött TÁLTOS és VÁNDORFILOZÓFUS szolgál ki puha áhítattal.

És ekkor szent riadalommal látom, hogy az egyik asztalnál egykori barátom, KERTÉSZ IMRE emelkedik szólásra, és kezében papírlapot tartva ezt olvassa föl: – Temetésen beszélni nem jó. És nem rossz. Hanem kell. Többféle hagyomány van, egyiket se tudom most használni. Rossz érzés.

Lehet, hogy hibázom, de nem akarok anekdotikus lenni, noha életem fontos eseménye volt, ahogy ült az ágyam szélén, és nem tudhattam és tudhatta, hogy tudja-e, ki vagyok, tudja-e, ő ki. De ahogy meghalt, hirtelen annyian ülnek ennek az ágnak a szélén, hogy óhatatlanul erről is kéne mondanom valamit, de nem akarok rendet vágni az új üldögélők közt, csak megállapítom a tolongást.

Érzem, hogy görcsösen beszélek, kissé összeszorított szájjal. Pedig könnyedébben kéne, megkockáztatnom, lazábban, nem mintha könnyű volna ravatal mellett állni. Nem könnyű. Nyugodtan sírhatunk, kívül, belül, ki hogy. A temetés nemcsak arról szól, akit temetünk, hanem akik temetnek, azokról is. Rólunk. De teremt-e a koporsó egy közös mit, ez is kérdés.

Temetésen nem kell a végső szót kimondani. A temetés nem a vége valaminek, hanem a kezdete. És nem az örök életre gondolok, hanem a teendőinkre, amelyeket ránk hagyott a halott. Szokták mondani, az író a könyveiben él tovább, ezt se nagyon erőltetném. De azért az igaz, hogy ESTERHÁZY PÉTER szövegeit újra és újra kell olvasnunk, olvasnom.

Lezárni a sírt, rögzíteni azt, ami van, rögzíteni, hogy nagy író, hogy nagy magyar író, akkor is, ha viszonya a nemzettel finoman szólva nem dráma nélküli, nem rózsás, nem hazudni, rögzíteni hát, ami nincs, vagyis nyugalmat találni. Ezt is szeretnénk egy temetéstől. Ezt itt nem kapjuk meg. ESTERHÁZY PÉTER nyugalanságot hagy ránk, sokféle nyugalanságot, múlttól, jelenről, jövőről, emberről, Istenről, társadalomról, irodalomról, önmagáról.

A nyugalanság életet is jelent, mozgást. Ezt a nyugalanságot hozta ESTERHÁZY a magyar nyelvbe is, a nyugalanság új rendjét.

Azt látom, hogy itt most minden mondatom olyan, mintha utolsó mondat volna. Mint-ha folytonosan zárnék, zárnám el magamat, az egészet. Úgy nyitok, hogy zárok. Aztán az egyik ténylegesen utolsó lesz.

PILINSZKY JÁNOS ekkor felhajtja poharát, felkapja fejét, és felkiált: – Akárhonnan érkezhetsz mondat, akárhonnan?

És KERTÉSZ folytatja: – Nem tudom, hogy mit szeretnék. Harapnám el a szavaimat, nyelném vissza, legyen csönd. Amely elől menekülünk. Talán csak azért kell beszélünk, hogy legalább sejtjük, mi helyett áll a csönd, mi helyett nyom agyon minket a csönd.

Eddig a gyászbeszéd. Csönd van most a romkocsmáövezetben, nyugalom, béke uralkodik, a lángok lobognak. WITTGENSTEIN pedig ennyit mond bele halkán az estébe: – A szavak tettek is.

Ezzel a közleménnyel új otthonába költözik, és a továbbiakban itt üzemel Noé vendéglője, mely eredetileg 2013. augusztus 25-én nyitott a Magyar Narancsban. ■ ■ ■

Bán Zoltán András (1954): irodalmár. Csont András néven zenei írásokat is publikál. Korábban a *Beszélő* és a *Magyar Narancs* szerkesztője. Legutolsó kötete: *Giccs*, Kalligram, 2016.

